



Perhehoito - hoivaa ja huolenpitoa ikäihmisille

Perhehoidon lainsäädäntö

- **Perhehoitolaki**
- Sosiaalihuoltolaki
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Laki ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Julkisten alojen eläkelaki
- Työtapaturma- ja ammattitautilaki
- Hallintolaki



Hyvä perhehoito –työryhmä:

Perhehoitolain toimeenpanon tuki

Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita
2017:25

<http://stm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-00-3875-5>

Toimeksiantosuhteinen perhehoito

Ympäri- tai osavuorokautisen hoivan ja muun huolenpidon järjestämistä **perhehoitajan yksityiskodissa** tai **hoidettavan kotona**.

Pitkäkestoista (toistaiseksi) tai määräaikaista

Mahdollisuus perheenjäsenyyteen ja läheisiin ihmissuhteisiin

Pysyvyys, jatkuvuus

Koti elinympäristönä



Perhehoitaja

- Koulutuksen, kokemuksen tai henkilökohtaisten ominaisuuksien perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa.
- Ennakkovalmennus
- Kunta hyväksyy.

Perhekoti

- Yksityiskoti, jossa annetaan perhehoitoa
- Kunta arvioi ja hyväksyy kodin soveltuvuuden perhehoitotoimintaan.

Hoidettavien määrä (Perhehoitolaki 7 §):

- 1-4 henkilöä: yksi perhehoitaja / kaksi perhehoitajaa, mutta ei soveltuvaa koulutusta
- Max 6 henkilöä / kaksi perhehoitajaa, joista ainakin toisella soveltuva koulutus ja kokemus
- Poikkeamissäädös 9 §
- Omat alle kouluikäiset ja muut erityistä hoitoa tarvitsevat henkilöt huomioidaan hoidettavien määrässä

Perhehoitajan asema

* **Perhehoitajan tuki**

Kunnan järjestämismvastuulla oleva tuki, järjestölähtöinen tuki

* **Perhehoitajan sosiaaliturva**

Eläketurva

- eläkettä karttuu hoitopalkkiosta (julkisten alojen eläkevakuutus)
- sairausturva yleisen sairausturvan mukainen

* **Vakuutukset**

Kunta/kuntayhtymä ottaa perhehoitajalle lakisääteisen tapaturmavakuutuksen.

Oikeus saada perhehoidon kannalta välttämättömät tiedot.

Elinikäinen salassapitovelvollisuus



Toimeksiantosuhteinen perhehoito

- Perhehoidon myöntäminen perustuu sosiaalihuoltolakiin
- Sijoituspäätöksen perhehoitoon tekee kunta
- Kunta ja perhehoitaja tekevät toimeksiantosopimuksen.
 - Ei ole työsuhde eikä yritystoimintaa
- Kunta tukee perhehoitajaa tehtävässä – sovitaan toimeksiantosopimuksessa.
- Kunta valvoo perhehoidon laatua.

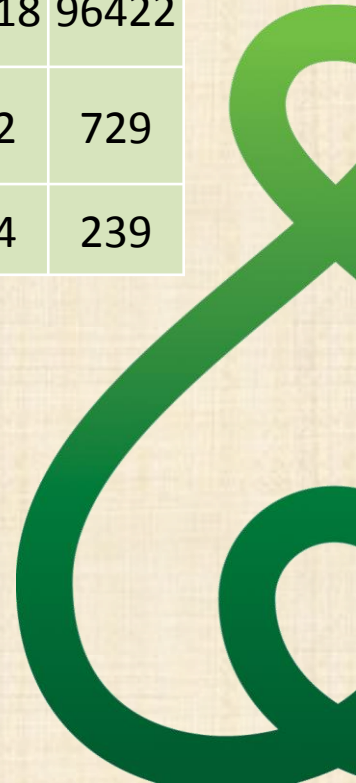


Ikäihmisten perhehoito Suomessa

Määrällinen kehitys

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hoitopäivät vuoden aikana	22602	26929	29566	40752	53396	68334	84718	96422
Perhehoidossa olleet vanhukset	79	89	112	126	213	343	452	729
Perhekotien lukumäärä	43	48	46	76	113	138	174	239

Lyhytaikainen perhehoito: > 600 (PHL arvio)



Kenelle perhehoitoa? (1/3)

Kotona pärjääminen / elämänlaatu on heikkoa tukipalveluista huolimatta, mutta ei palveluasumisen tai laitoshoidon tarvetta.

Korkeitaan yhden henkilön apua liikkumisessa ym.

Yöt sujuvat pääsääntöisesti rauhallisesti

- ei säännöllistä avuntarvetta öisin
- muille yörauha.



Kenelle perhehoitoa? (2/3)

Muistisairauksia sairastavat

- alku- ja keskivaiheessa
- vaaratilanteita – eksyminen, ulos jääminen, tulipaloriski

Turvattomuus, pelot, yksinäisyys, masentunut mieliala

- soittelu ja avun hälyttäminen – omaiset, kotihoito, ambulanssi, päivystys
- sulkeutuminen kotiin
- alkoholi

Korkea ikä, hauraus

- kaatumisriski, ruoka ei maistu, voimattomuus



Kenelle perhehoitoa? (3/3)

Lyhytaikaisesti ja osavuorokautisesti

- Omaishoidon vapaat
- Vuorohoitojaksot
- Toipilasjaksot sairaalahoidon jälkeen ennen omaan kotiin kotiutumista
- Kotona selviytymisen arviointi
- Toimintakykyä palauttavat tai ylläpitävät jaksot
vuorokausirytmien oikaisu, ruokahalun ja ravitsemuksen tukeminen, virkistys
- Ikäihminen haluaa päivätoimintaa pienessä ryhmässä - lähipalvelu
- Oma koti ei ole väliaikaisesti käytössä

Perhehoitoon sijoitetun ikäihmisen asema

Kunta perii asiakasmaksun

- laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- omaishoidon vapaat - lakisääteinen maksu

Perhehoito on avohoitoa

- huomioiminen muiden palvelujen myöntämisessä

Palvelusuunnitelma

Edunvalvonta

Ei lakisääteistä tapaturma – eikä vahingonkorvausvastuuvakuutusta



Perhehoidon vahvuudet

Turvallisuus

- ” sama tuttu hoitaja ”
- ” turvallinen ympäristö, luottamus, kiireetön arki”
- ” rauhallinen rytmi”

Yksilöllinen hoito

- ”yksilöllisyyden ja oman persoonallisuuden arvostaminen ja huomioon ottaminen”
- ”ikäihmisen omat vahvuudet otetaan käyttöön ja he kokevat itsensä tärkeiksi ja pidetyiksi”
- ” ihmisen kokonaisvaltainen kohtaaminen”
- ” omatoimisuus säilyy pitkään”

Koti hoivaympäristönä

- ” voi osallistua perhekodin arkeen ja juhlaan”
- ” runsas ulkoilumahdollisuus, luonto, puutarhatyöskentely, saunomismahdollisuus, kotitöiden seuraaminen ja siihen osallistuminen”
- ” kotiruoka”

Tavallinen perhe-elämä

- ” perhehoidossa parasta on perhe”
- ” eri sukupolvien yhdessä oleminen”
- ” perheen tai asukkaan vieraat on kaikkien vieraita, vaikkei jollain kävisi koskaan vieraita”

Läheiset ihmissuhteet

- ” vahvuuksia on läheisyys, tuki ja turva”



Yhteisöllisyyttä tukee perhehoidossa

- Jokaisen arvostaminen omana itsenään.
- Osallisuuden turvaaminen – mielipiteiden ja toiveiden selvittäminen ja huomioiminen.
- Kaikkien elämäntarinan vaaliminen osana yhteistä tarinaa.
- Myönteisen ilmapiirin ylläpitäminen.
- Mielekkäiden, mielihyvää tuottavien asioiden tekeminen yhdessä
- Osallistuminen kodin ulkopuolisiin tapahtumiin.
- Ikäihmisten välisen vuorovaikutuksen tukeminen.
- Ikäihmisten ja hänen omaistensa/läheistensä sekä muun lähiyhteisön vuorovaikutuksen ja yhteisen tekemisen tukeminen.
- Viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö, luonnon läheisyys, tuttu asuinympäristö.



Kaarinan senioreiden Säde -perhehoitokylä

Perhehoito on palautteiden mukaan vastannut ikäihmisten elämänlaadun kannalta tärkeimpään asiaan – turvallisuuden tunteeseen.

”Turvallisempaa ei ole ollut koskaan elämässä”

Ikäihmiset:

- turvallisuus, kotoinen olo
 - yhteiset tapahtumat kivoja, ei parempaa ole, mutta omasta kodista luopuminen surettaa vielä
 - apu on lähellä, ei tarvi pelätä mitään
 - käydään ulkoilemassa yhdessä, ihanaa, halataan

Omaiset:

- tyytyväisiä perhehoitajien toimintaan. Parhaiten on onnistuttu perhehoidossa olevien ikäihmisten turvallisuuden tunteen luomisessa. Omaisten toimintakyky parantunut.

Kotihoito:

- muutaman viikon kuluessa perhehoitokotiin muuttamisen jälkeen asukkaiden toimintakyky on selkeästi parantunut
- masennus ja ahdistus ovat vähentyneet; on voitu vähentää mm. masennuslääkitystä
- säännöllinen ruokailu, liikkumista enemmän kuin omassa kodissaan; on voitu vähentää mm. verenpainelääkitystä
- lääkärissä käynnit ja akuutit sairaalajaksot ovat vähentyneet vs. kun asui omassa kodissaan
- huomiota omana itsenään, ei vain ns. oirepuheen kautta
- moni asukas on saanut itselleen mielekkään roolin, tehtävän osana perhekotiyhteisöä

Palautekysely perhehoidon toimivuudesta ja sujuvuudesta

Omaiset ja ikäihmiset

Euran seudullinen perhehoito

5=täysin samaa mieltä.....1=täysin eri mieltä
Kukin osa-alue sisälsi 6-7 kysymystä

- Perhehoitopaikan saaminen: **4,02**
- Asuminen perhekodissa: **4,21**
- Perhekodin arki: **4,25**
- Yhteydenpito ja vierailut perhekodissa: **4,34**
- Ikäihmisen toimintakyvyn ylläpitäminen: **4,03**
- Ikäihmisen terveyden- ja sairaanhoito: **4,33**
- Perhehoitajan vapaan sijaisjärjestelyt: **3,42**



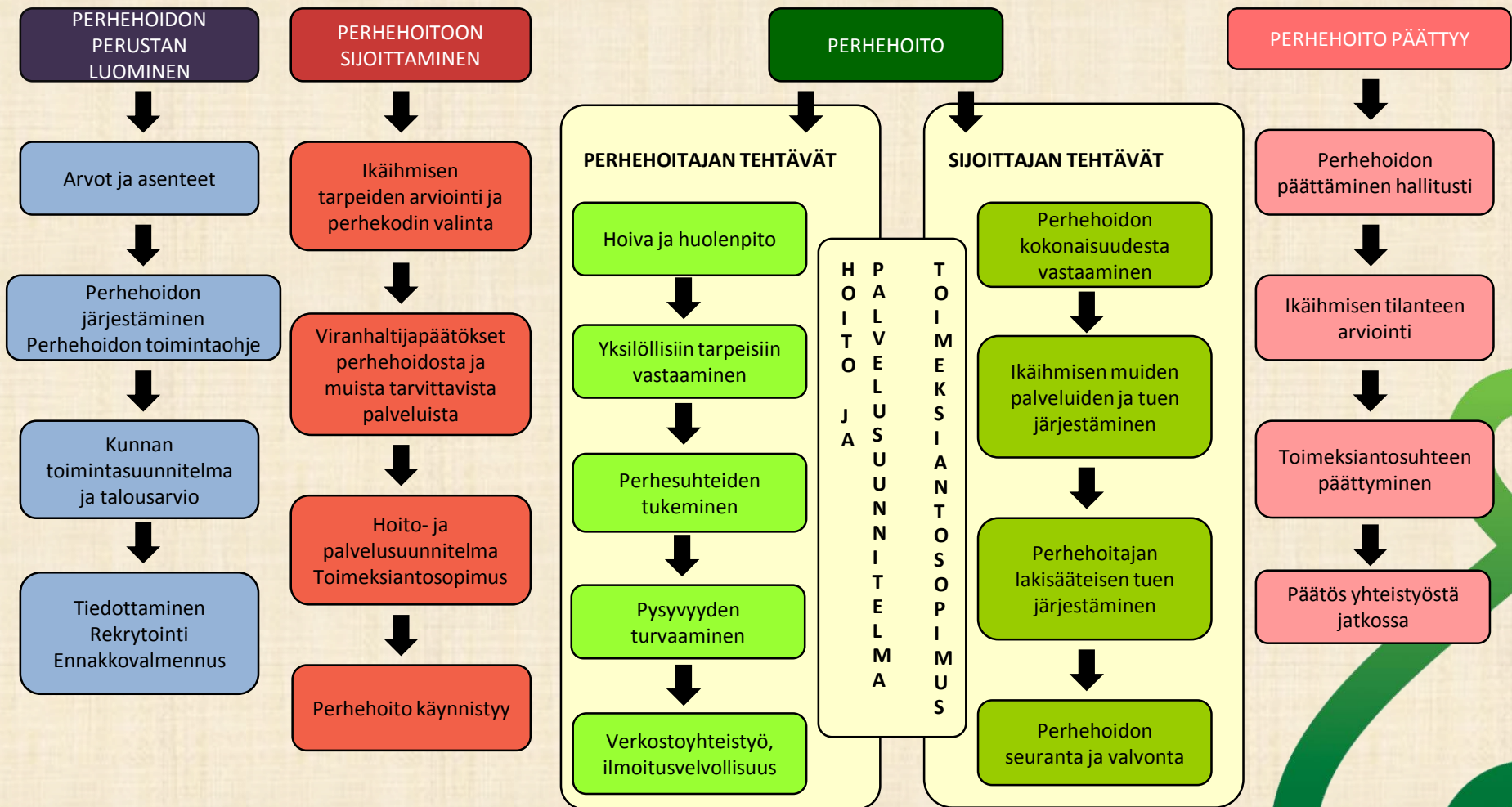
Perhehoitopalvelujen organisointi

Käytössä olevia tapoja tuottaa perhehoitopalvelut:

- Kunta tuottaa palvelut itse.
- Palvelut tuotetaan yhteistyössä muiden kuntien kanssa.
 - Isäntäkuntamalli
 - Kuntayhtymä (ehp, shp tai sosiaali- ja terveystyöpalvelut yhdessä, maakunta –kuntayhtymä, liikelaitoskuntayhtymä)
- Perhehoitopalvelut tai tiettyjä osia, esim. ennako-valmennus, osia sijoituksen aikaisesta tuesta, täydennyskoulutuksen, tuottaa oppilaitos, yksityinen palveluntuottaja tai järjestö.



PERHEHOIDON JÄRJESTÄMINEN, TUOTTAMINEN JA TOTEUTTAMINEN



LAIT, ASETUKSET JA OHJEISTUKSET

Toimeksiantosuhteinen perhehoito - Kunnan tehtävät

- Tiedottaminen perhehoidosta
- Perhehoitajan tehtävästä kiinnostuneiden rekrytointi
- Perhehoitajien ennakkovalmennus (§ 15)
- Perhehoitajan ja perhekodin hyväksyminen (§ 5)
- Toimeksiantosopimuksen tekeminen perhehoitajan kanssa (§ 10) - sijoituspäätökset
- Hoitopalkkion ja kustannusten korvausten maksaminen perhehoitajalle (§ 16 – 18)
 - Eläkevakuutuksen ja perhehoitajan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksaminen (§ 20)
- Perhehoitajan vapaan mahdollistaminen (§ 13)
 - sijaishoitaja perhehoitajalle / sijaishoitopaikan perhehoidossa oleville henkilöille perhehoitajan vapaan ajaksi tai tarvittaessa avustaa sijaishoidon järjestämisessä
- Perhehoitajan muun tuen järjestäminen (§ 15, 15a)
 - valmennus, täydennyskoulutus, työnohjaus
 - hyvinvointi- ja terveystarkastukset
 - tuen järjestämiseksi vastuutyöntekijän nimeäminen
 - järjestää perhehoitajalle mahdollisuuden saada riittävästi tukea ja tavata vastuutyöntekijää
 - yhteistyö perhehoitajan kanssa
- Perhehoidon laadun valvonta (§ 22)

- Perhehoidon myöntäminen ikäihmiselle
- Asiakasmaksupäätös ja laskuttaminen
- Ikäihmisen tarvitsemien muiden palvelujen järjestäminen

Perhehoidon toimintaohje

- Hallinnollinen päätös siitä miten kunta, kuntayhtymä järjestää ja toteuttaa perhehoitoa
- Sisältää perhehoidon toimintakäytännöt
- Turvaa jatkuvuutta, yhdenmukaistaa toimintakäytäntöjä, lisää suunnitelmallisuutta ja ennakoitavuutta
- Toimii uuden työntekijän yhtenä perehdytyksen välineenä
- Turvaa perhehoitajien tiedonsaantia
- Osa laadunvarmistusta



Toimeksiantosopimus

Tehdään **jokaista ikäihmistä koskien** ennen perhehoidon aloittamista.

Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet.

Allekirjoituksin sopimusosapuolet sitoutuvat noudattamaan sopimusta.

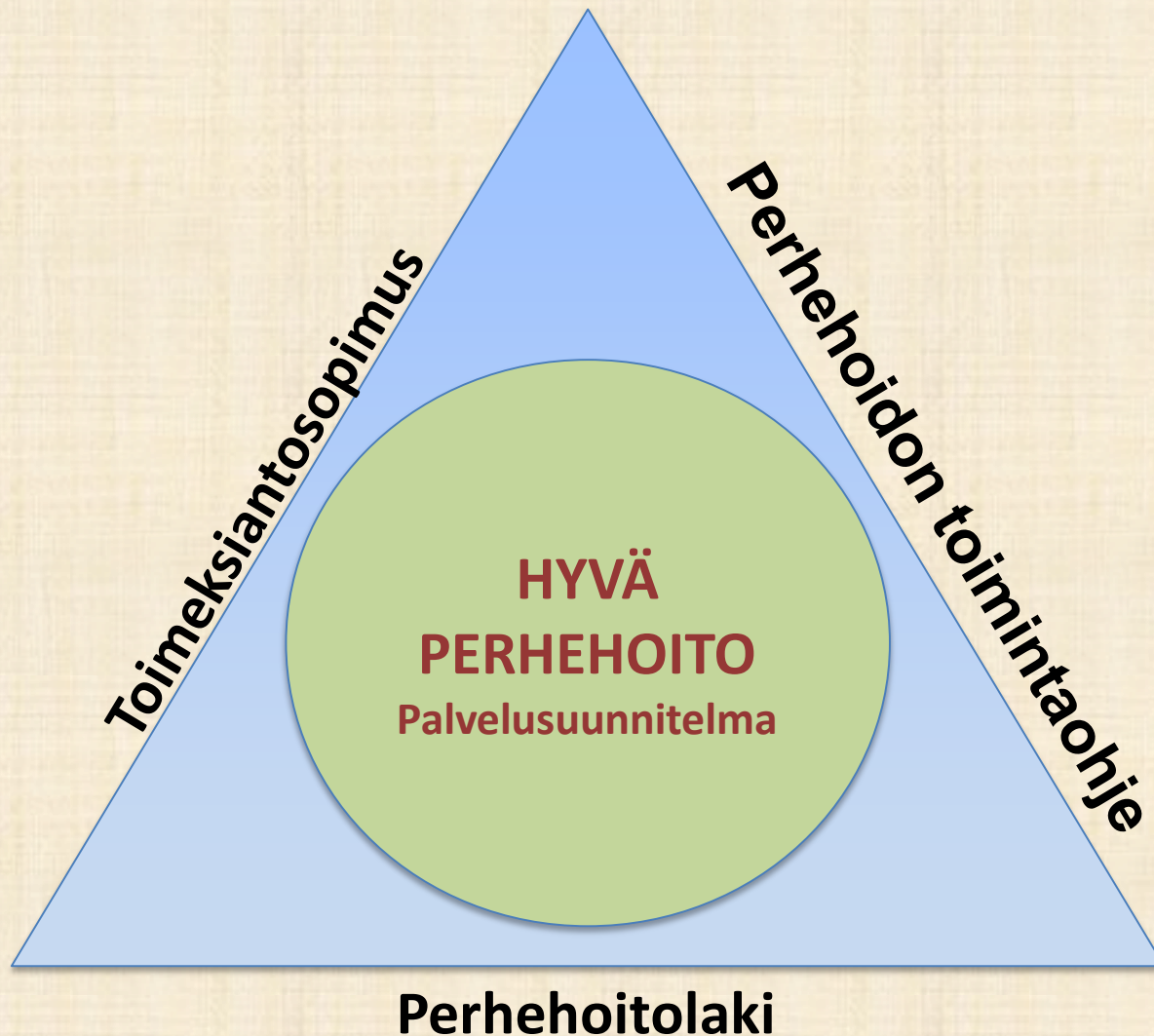
Molemmat perhehoitajat allekirjoittavat.

Perhehoitolaki, 10 §

- Hoitopalkkion määrä ja suorittaminen
- Perhehoidosta aiheutuvien kustannusten korvaaminen
- Perhehoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaaminen
- Erityisten kustannusten korvaaminen
- Perhehoidon arvioitu kesto
- Perhehoitajan vapaa: määrä, vapaan toteuttaminen, palkkion maksaminen ja kustannusten korvaaminen vapaan ajalta
- Perhehoitajalle annettava valmennus, työnohjaus, ja koulutus ja näiden toteuttaminen
- Hyvinvointi- ja terveystarkastukset
- Toimeksiantosopimuksen irtisanominen
- Yhteistyö kunnan ja perhehoitajan kesken



Tuki, yhteistyö ja valvonta perhehoidon onnistumisen avaimina



Perhehoitajalle maksettavat korvaukset ja vapaaisuus

- **Hoitopalkkio** (jatkuva ja määräaikainen)
 - lain säätämä min 785,16 €/kk
- **Kulukorvaus** (jatkuva ja määräaikainen)
 - lain säätämä min 413,87 €/kk
- **Erikseen korvattavat** kustannukset
 - kuukausittaisen kulukorvauksen lisäksi
- **Käynnistämiskorvaus**
 - perhehoidon käynnistämisestä aiheutuviin välttämättömiin kuluihin
 - lain säätämä max 2939,26 € / henk.
- **Vapaa: 3 – 3½ vrk / kk** (lain säätämä min 2 vrk/kk)

Käytössä olevia korvauksia

Pitkäkestoinen perhehoito:

- Hoitopalkkio, alin palkkioluokka n. 900 – 1100 €/kk/henk (1-3 palkkioluokkaa)
- Kulukorvaus: 550-650 €/kk/henk

Lyhytkestoinen perhehoito:

- Hoitopalkkio: n. 50-70 €/vrk/henk
- Kulukorvaus: 20-25 €/vrk/henk

Osavuorokautinen perhehoito:

- Hoitopalkkio: n. 30-40 €/vrk/henk
- Kulukorvaus: 15-20 €/vrk/henk

Perhehoito hoidettavan kotona

- Hoitopalkkio: n. 60-125 €/vrk/henk (tuntimäärä vaihtelee)

Perhehoidon kustannukset - Eura

	Brutto / vrk*	Netto / vrk*
2014: vuoden lopussa 9 asukaspaikkaa, 1665 hoitovrk	87,43	53,58
2015: vuoden lopussa 12 asukaspaikkaa, 3148 hoitovrk	88,92	45,49
1-7/2016: 18 asukaspaikkaa, 2816 hoitovrk	85,84	52,33

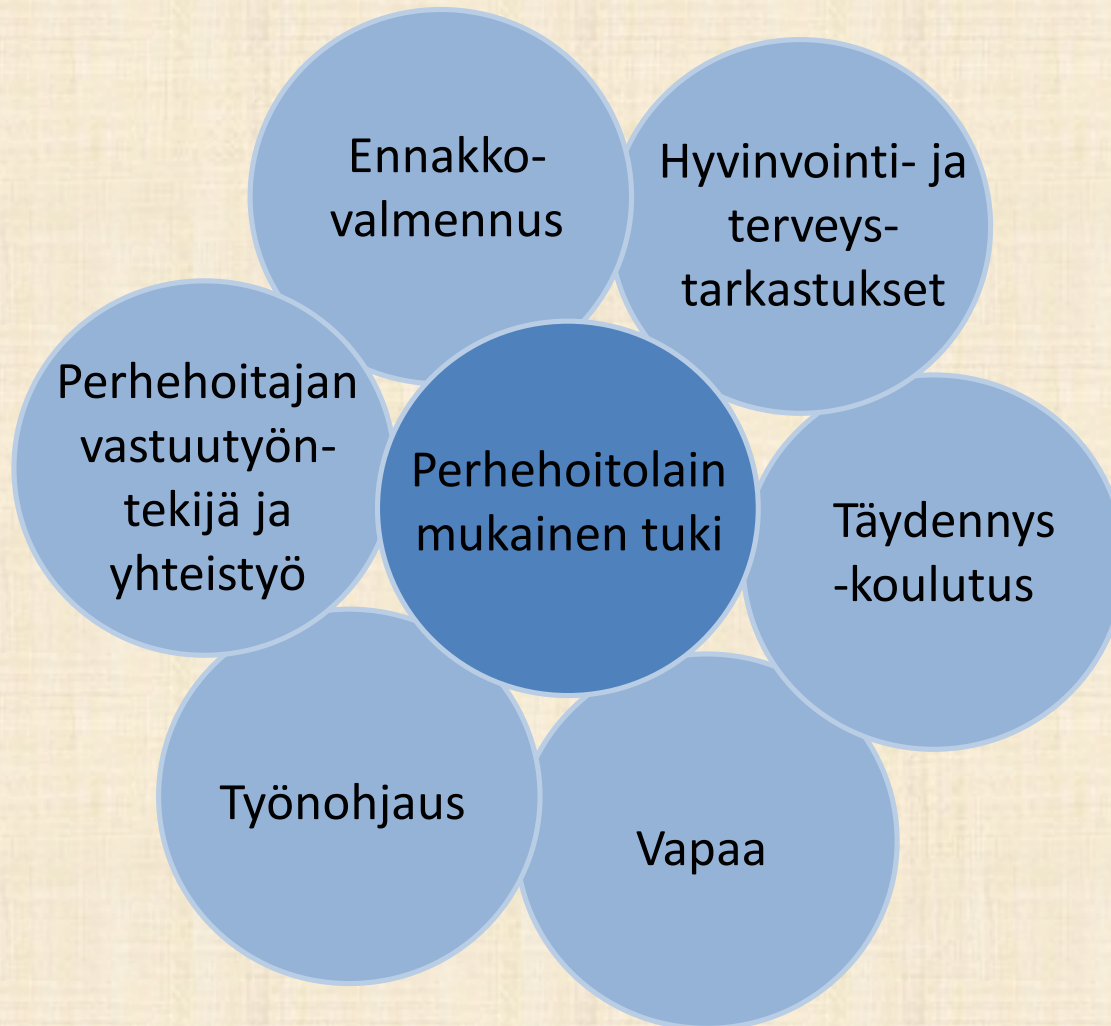
- Vrk-hinta sisältää alueellisen yhteistyön kustannusosuuden ja käynnistämiskorvaukset

V. 2017 suoritekustannus 82/ 50 €/vrk

Nettovuorokausihinta vs. muut ikäihmisten palvelut

- Vastaa 2,8 kotipalvelukäyntiä / vrk -> 3 kotipalvelukäyntiä jo kalliimpaa
- Vastaa 1,1 kotisairaanhoidon käyntiä / vrk
- 57 % tehostetun palveluasumisen vuorokausihinnasta
- 35 % laitoshoidon vuorokausihinnasta
- Perhehoito ei edellytä kunnan investointeja eikä kunnan kiinteistöjen käyttömenoja (eivät sisälly myöskään tehostetun palv.as. tai laitoshoidon vuorokausihintoihin)

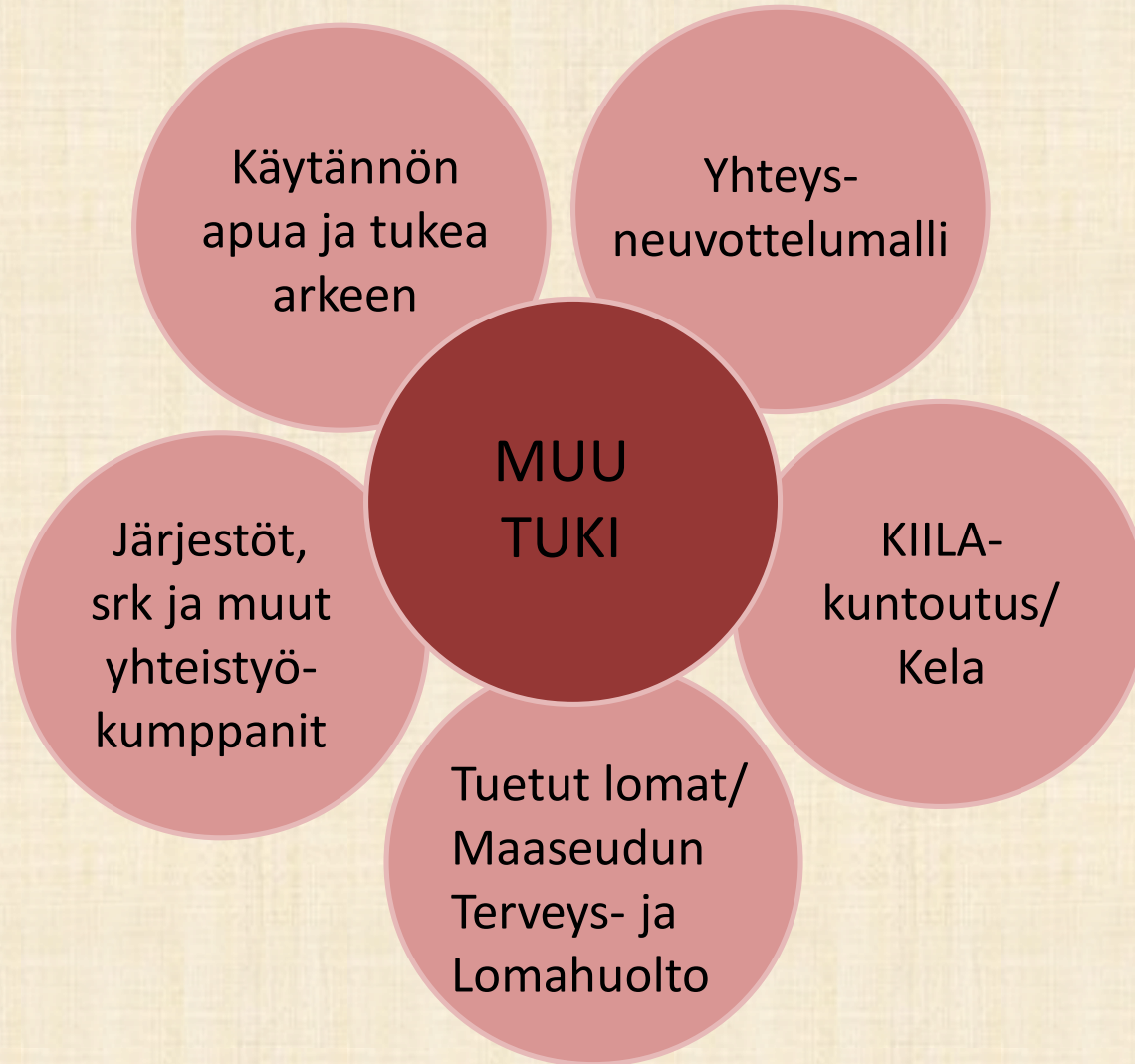
Perhehoitolain mukainen tuki



Vertaisuuteen perustuva tuki



Muu tuki



Kaksiportainen valmennusohjelma



SOTEALUEEN OMAIS- JA PERHEHOITOKESKUS

TIEDOTTAMINEN
REKRYTOINTI

VALMENNUS

TÄYDENNYS-
KOULUTUS

PERHE-
HOITAJA
-PANKKI



PARASTA
PERHE-
HOITOA

HYVINVOINTI- JA
TERVEYS-
TARKASTUKST

MUUN TUEN
ORGANISOINTI

PERHEHOIDON
KEHITTÄMINEN

PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE

SUOSITUKSET JA OHJEET

LAIT JA ASETUKSET